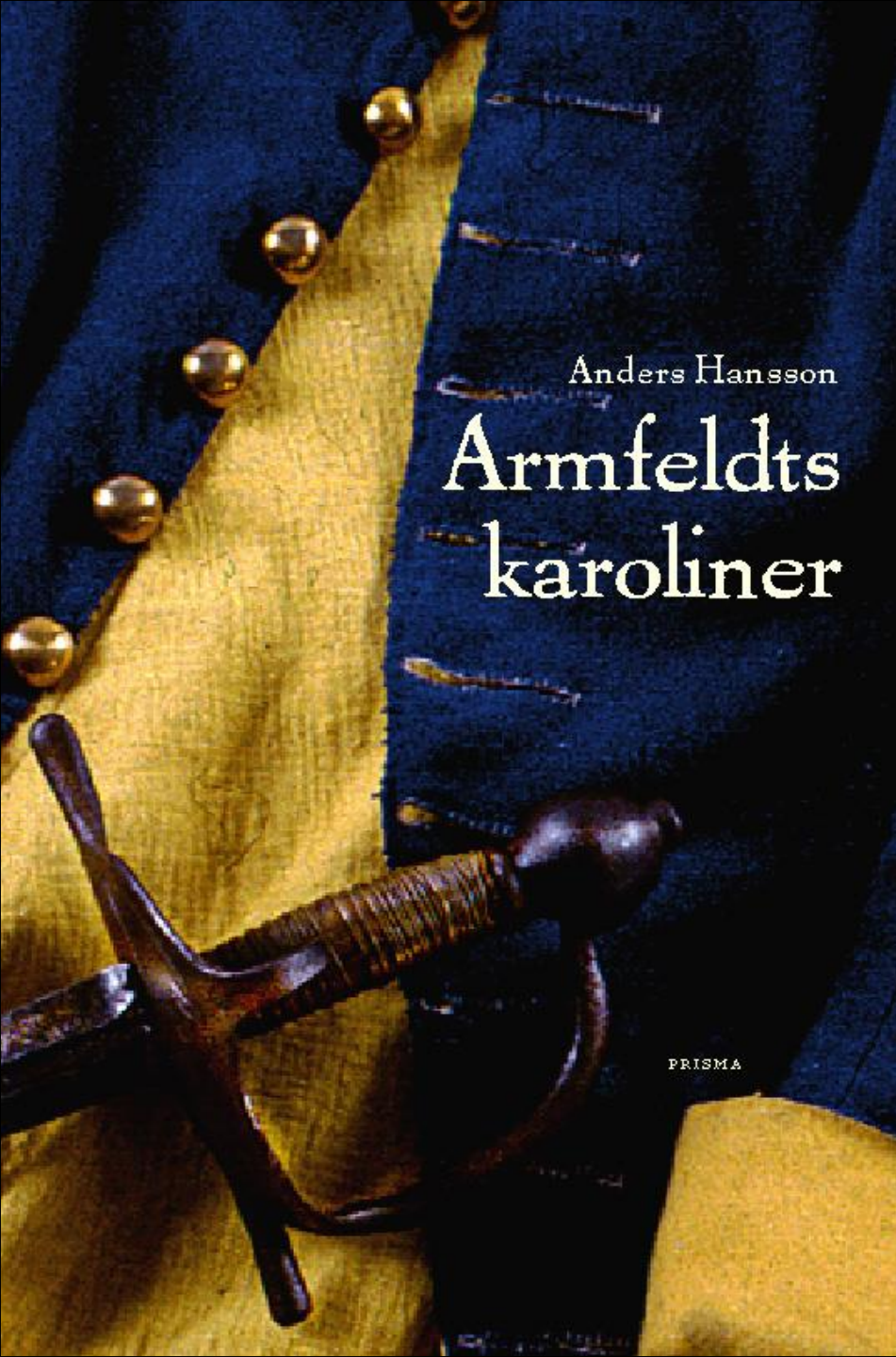

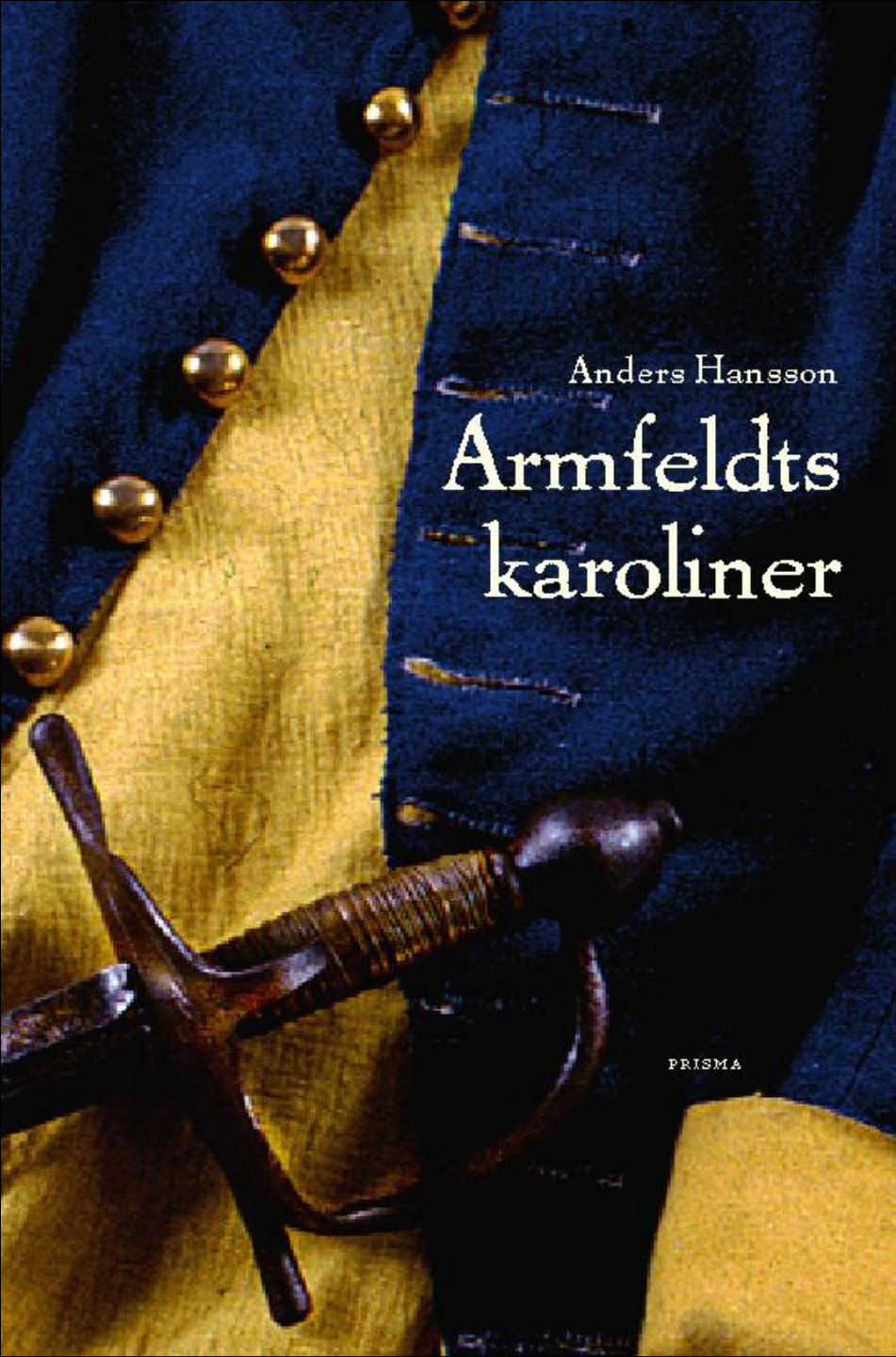

Anders Hansson

Armfeldts karoliner

PRISMA

År 1718 var drygt 60.000 svenska soldater samlade för en attack mot Norge. Huvudarmén stod utanför Halden i södra Norge. Där föll Karl XII 30 november.

Anders Hansson

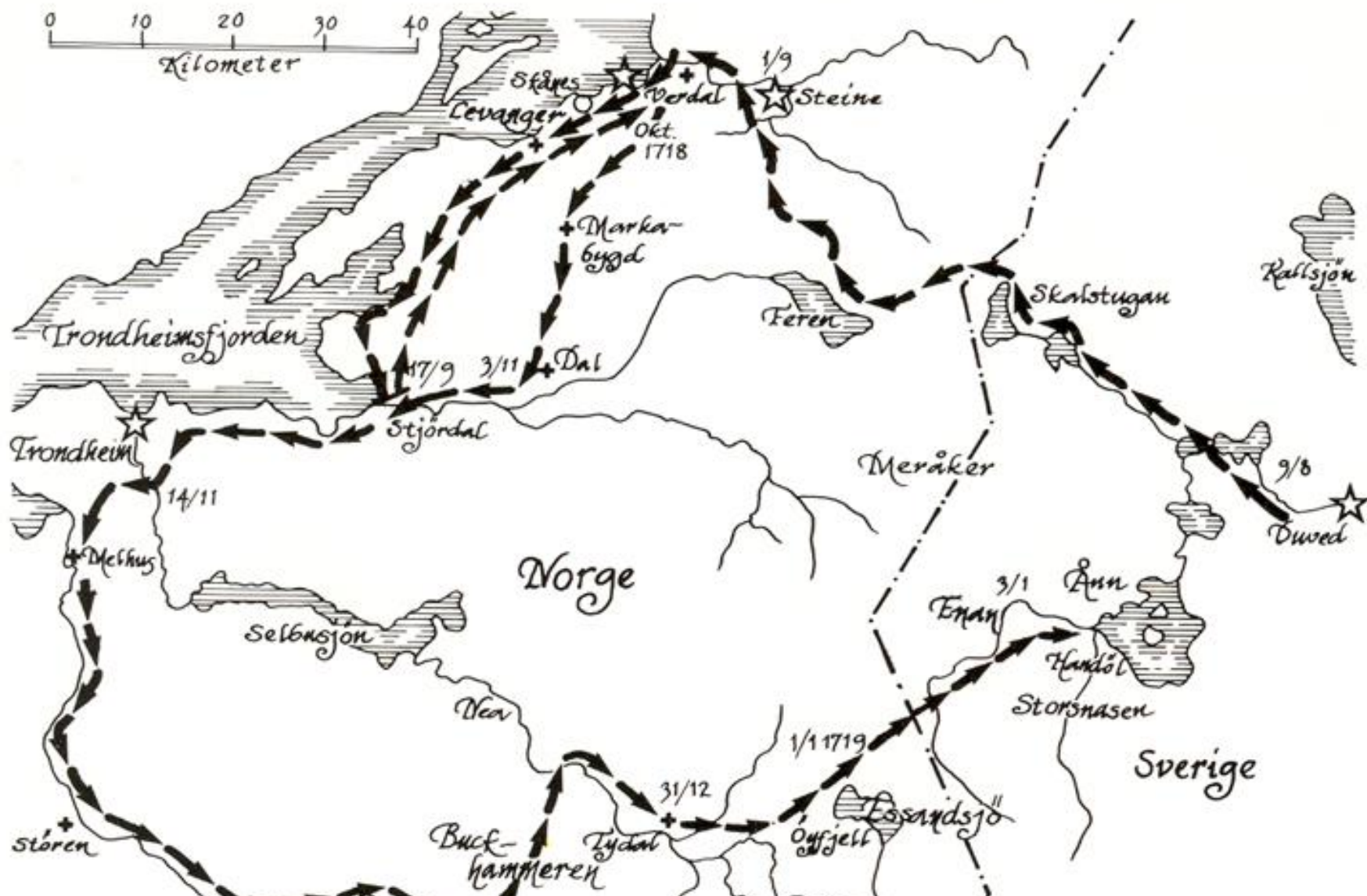
Armfeldts karoliner

PRISMA

I Jämtland var general Armfeldt och 10.000 soldater samlade för ett anfall mot Trondheim. Anfallet misslyckades och Armfeldt fick retirera. På hemväg över Sylarna-fjällen frös 3.000 man ihjäl i en snöstorm.

Samtida karta över fälttåget.

Planen var att efter avmarsch från Duved i början av augusti inom sex veckor inta Trondheim. Anfallet misslyckades och efter fem månader i fält återvände spillrorna av armén till Sverige.

På en udde i Indalsälven låg Duveds skans. Landsvägen till Norge korsade älven alldeles uppströms skansen.

Skansen var uppsamlingsplats och utgångspunkt för hela fälttåget. I augusti 1718 passerade här den Jämtländska armén. 10.000 man, 7.000 hästar och 2.500 slaktnöt. I Duved fanns då tre gårdar.

Dessein uppå Duffve Skank

Wegens till Kärpe

Wegens till Jönköping

Scala

50 100 200 300 400 500 Foot

1898/547 D. 18

Skansen hade byggts om 1710 och det var härifrån krigsrådet Frisenheim organiserade arméns underhåll.

Karta från 1683 visande vägar, vadställen och lönnvägar till Norge.

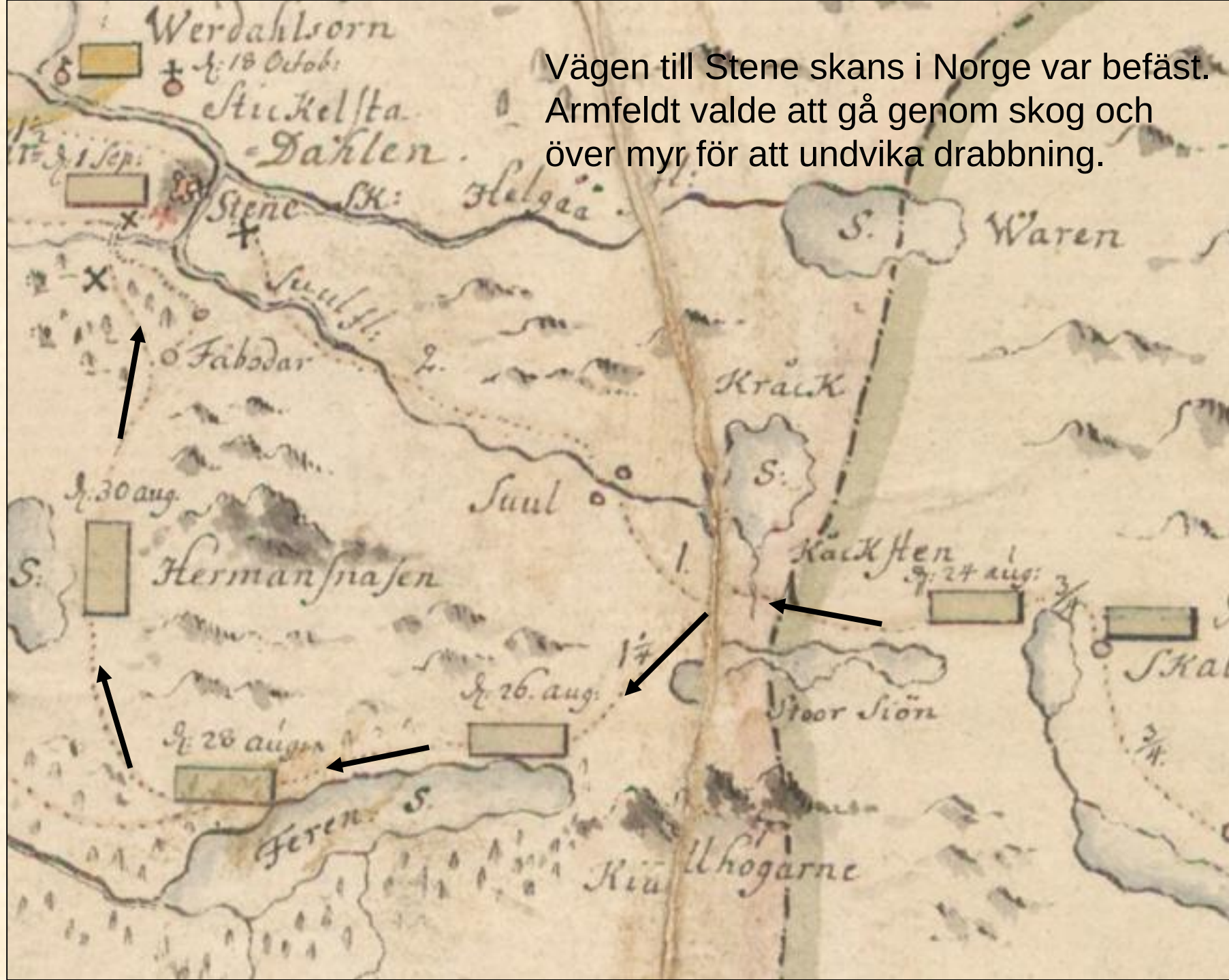
Ett problem var att vägarna inte var gjorda för tunga transporter annat än vintertid.

Ett annat problem var att dölja för de norska spionerna vilken väg man tänkte ta vid anfallet.

Till Skalstugan och gränsen tog det fem dagar. Därefter gick det än mer långsamt. Terrängen var svårframkomlig.

Vägen till Stene skans i Norge var befäst.
Armfeldt valde att gå genom skog och
över myr för att undvika drabbning.

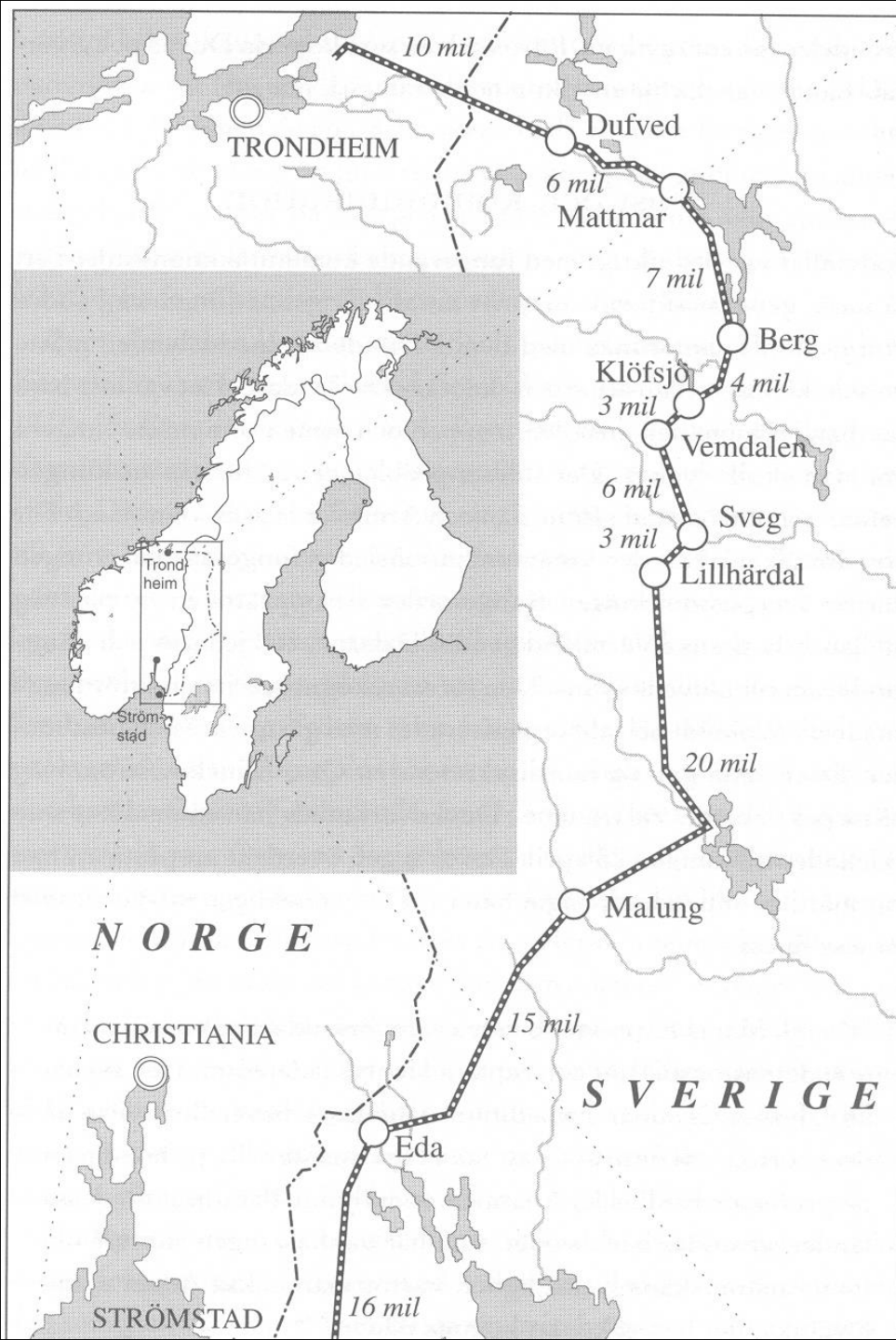

Här passerade armén gränsen. Hästar stupade och soldater skadades eller dog under inmarschen i den svåra terrängen.

Armfeldts plan lyckades och svenskarna kunde anfälla Stene skans från baksidan. De norska försvararna hann precis fly, men 20 soldater stupade i striden med svenskarna.

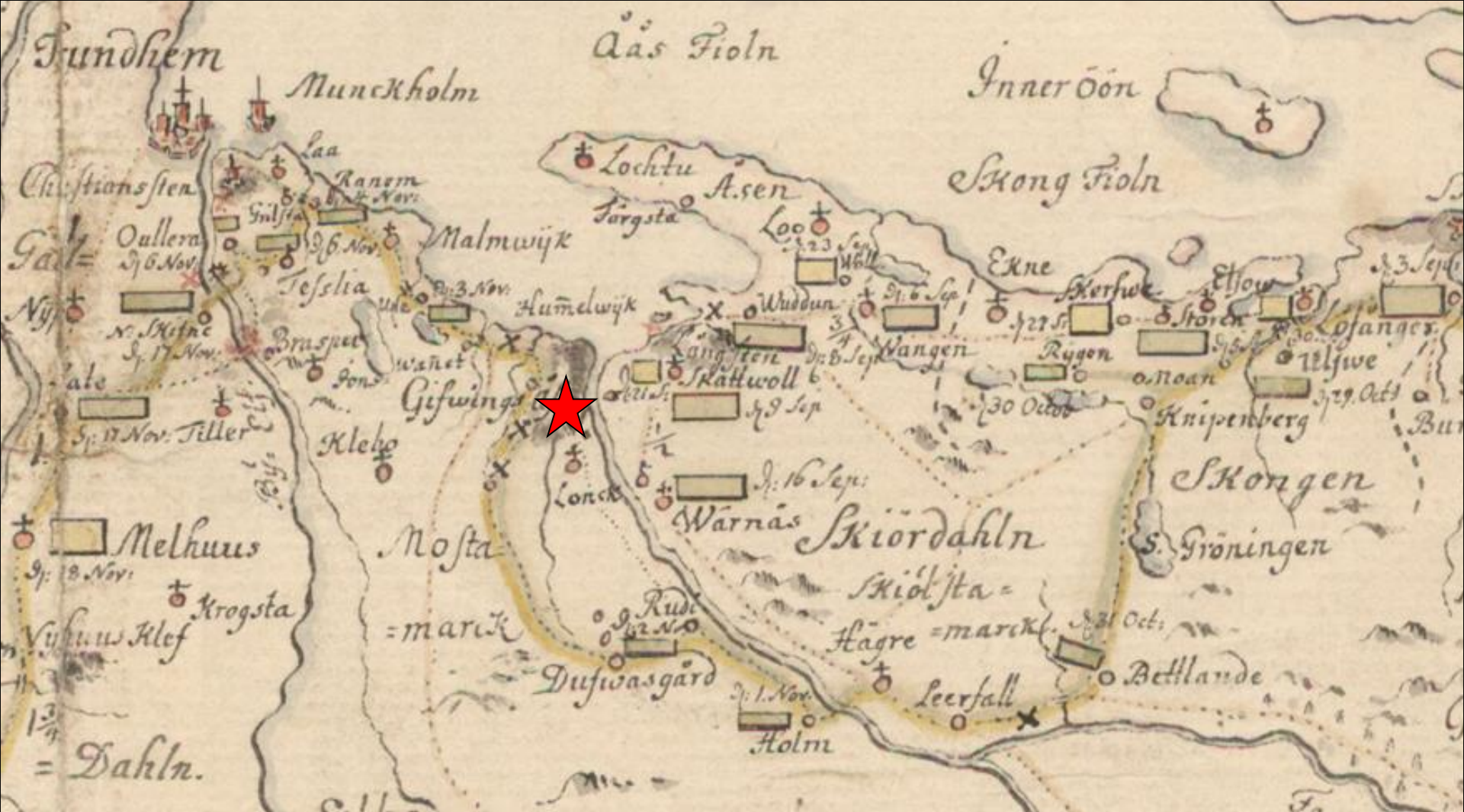

Under hela fälttåget skickades post mellan kungen och Armfeldt.

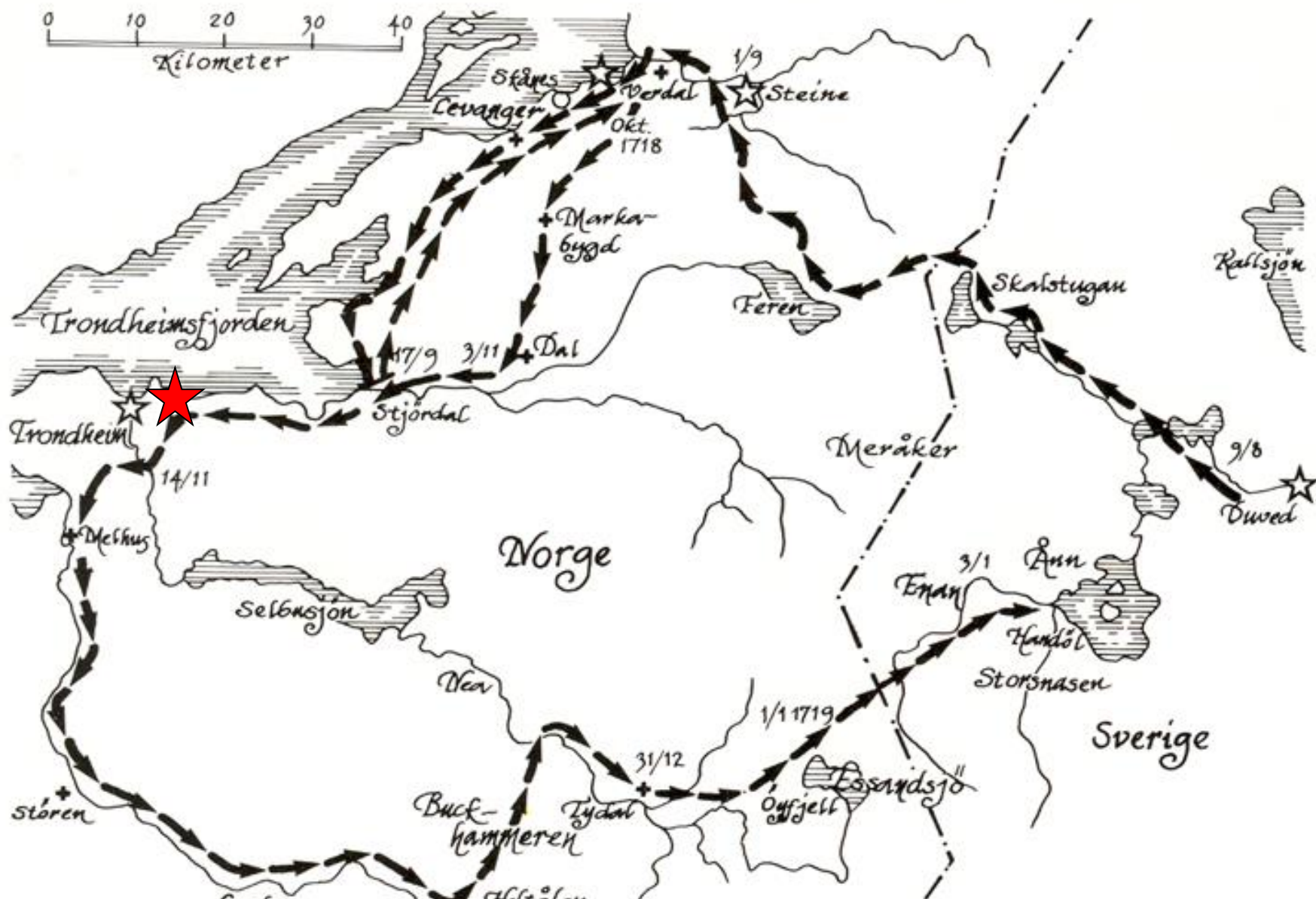
Ritten tog 8-10 dagar enkel resa de åttio milen mellan Duved och Strömstad.

När Armfeldt kom längre in i Norge kunde det ta tre veckor enkel resa.

Vid Stjördal stannade Armfeldt. För att fylla de sinande matförråden vände han norrut. En månad senare fick han order från Karl XII att anfälla.

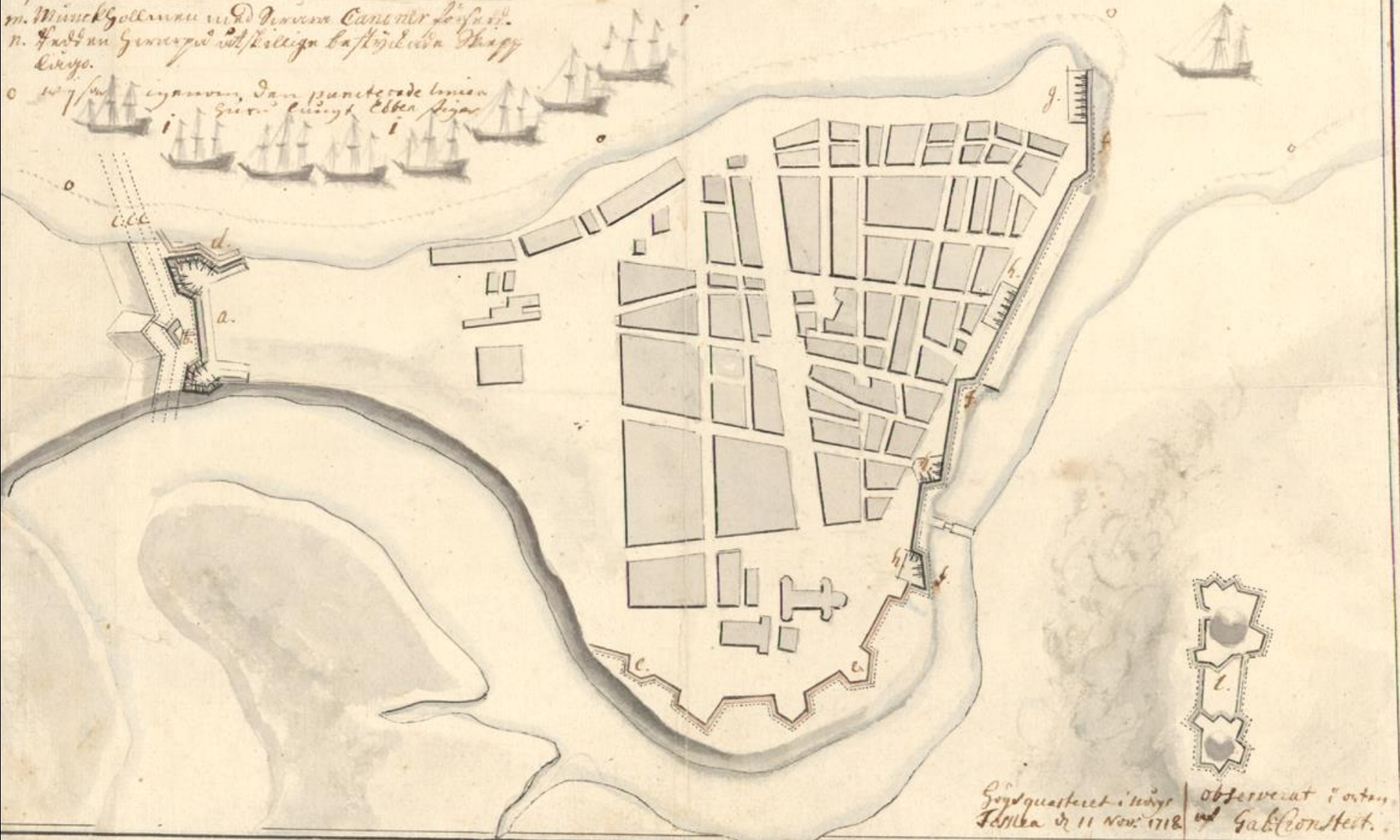

Efter två veckors marsch stod Armfeldt utanför Trondheim och kunde påbörja belägringen.

0 127/400 Ignorant, Jan panterode lousen
Zier. luyt Ebben Sijar

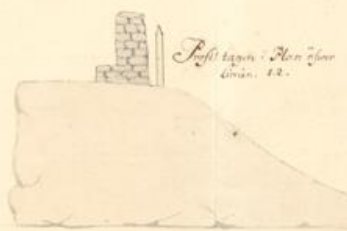
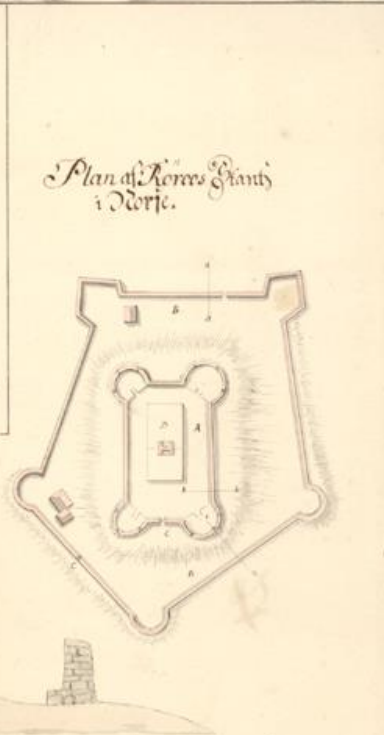

I Trondheim var redan 25 % av soldaterna sjuka. I slutet av december skulle siffran stiga till 43 %. Dödligheten var hög och drabbade även civila.

Noti Paandande öfver denna Plats.

Den 10 december intogs staden Röros med sitt inkomstbringande kopparverk utan att ett skott avlossades. På grund av en serie missförstånd hade det norska försvaret lämnat staden.

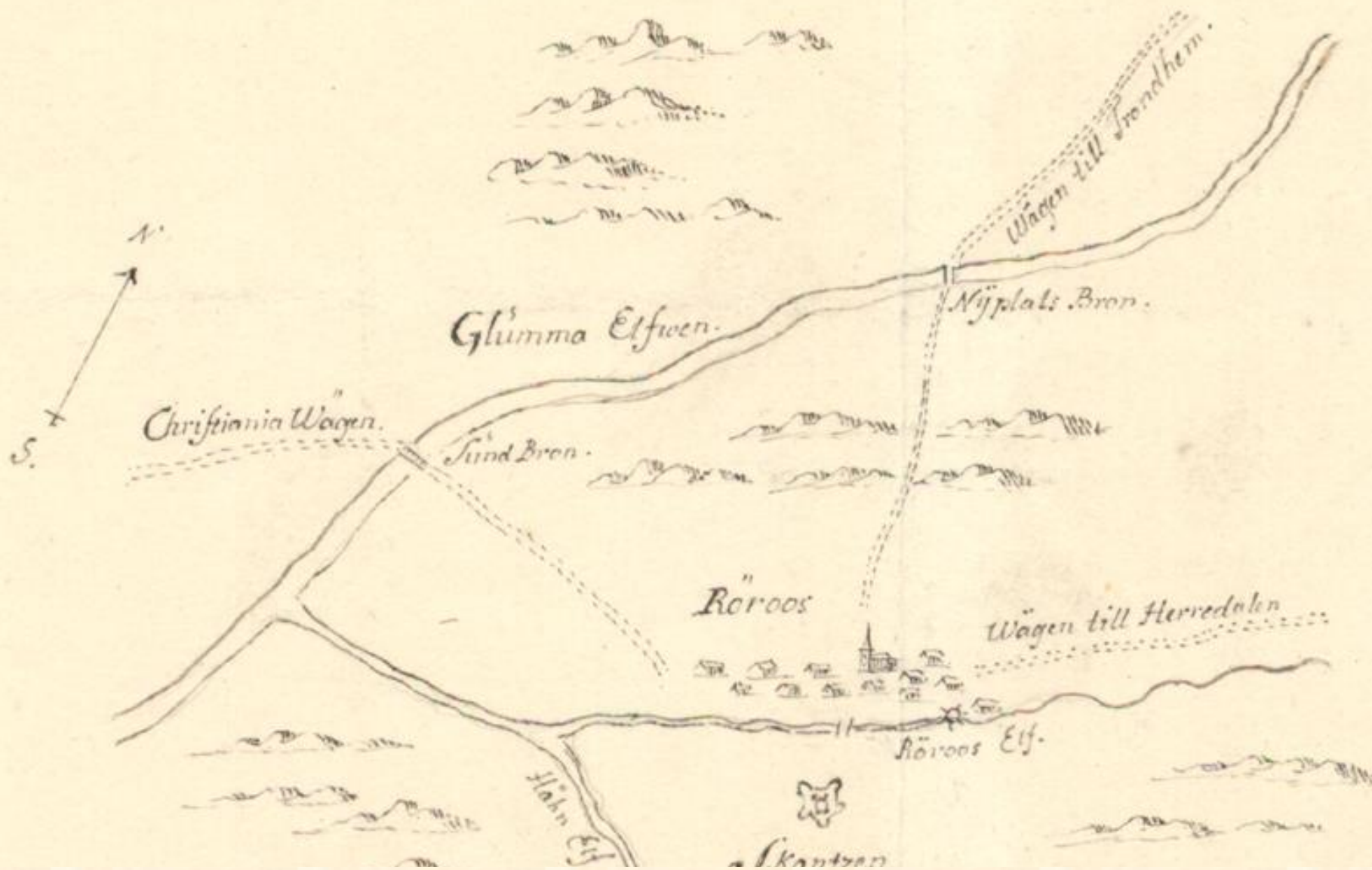
Prospect af Röros Plats med dess omlyggande höjder som Commandant Anders Heston af Wäpneren af Öst. Wärd. förmåder skildra till År 1799 och till den 10. Decemb. 1799.

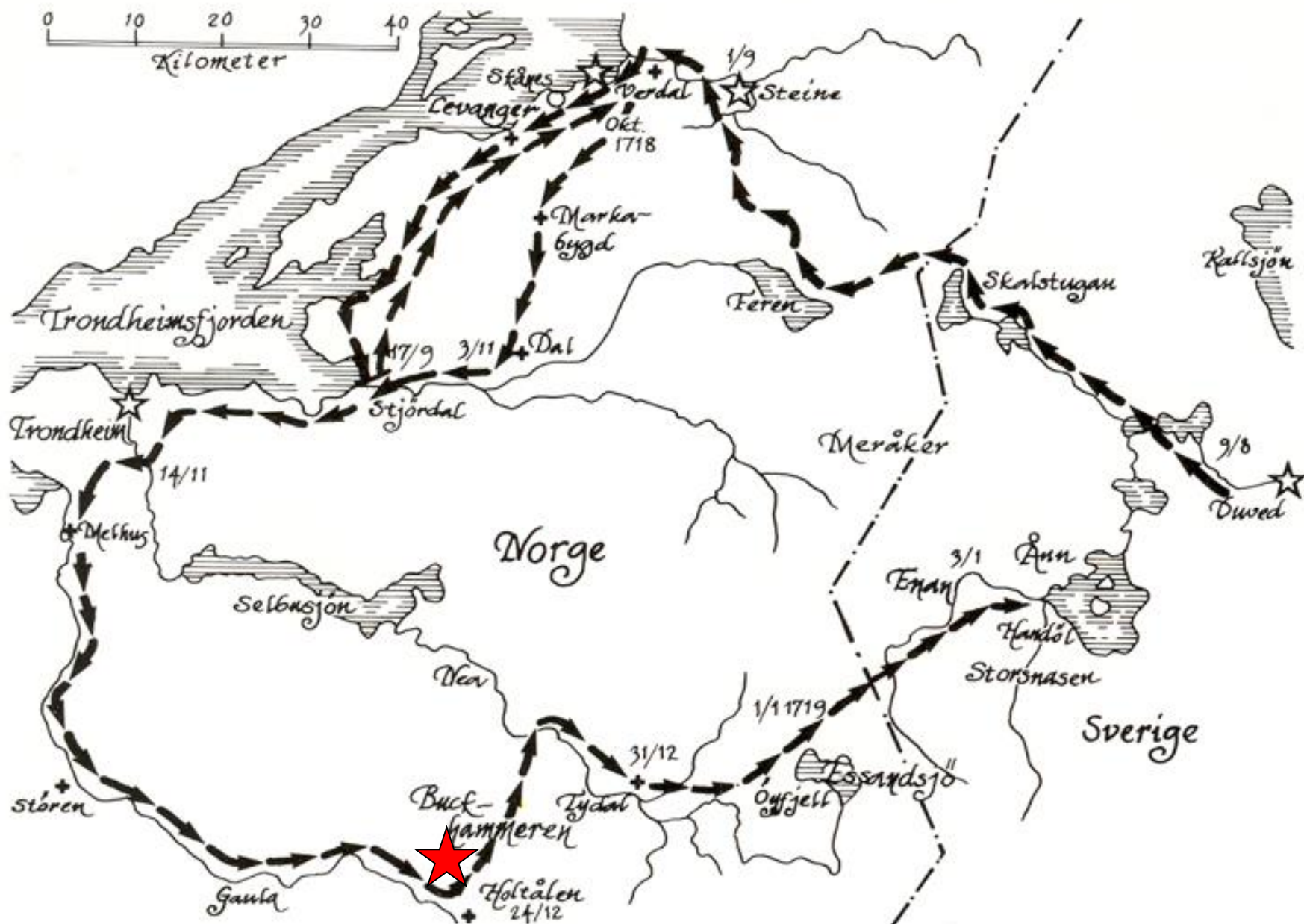
Explication.
A. Öst. Wärd. Wärd.
B. Öst. Wärd.
C. Öst. Wärd.
D. Öst. Wärd.
E. Öst. Wärd.

Plats tagen i År 1799.

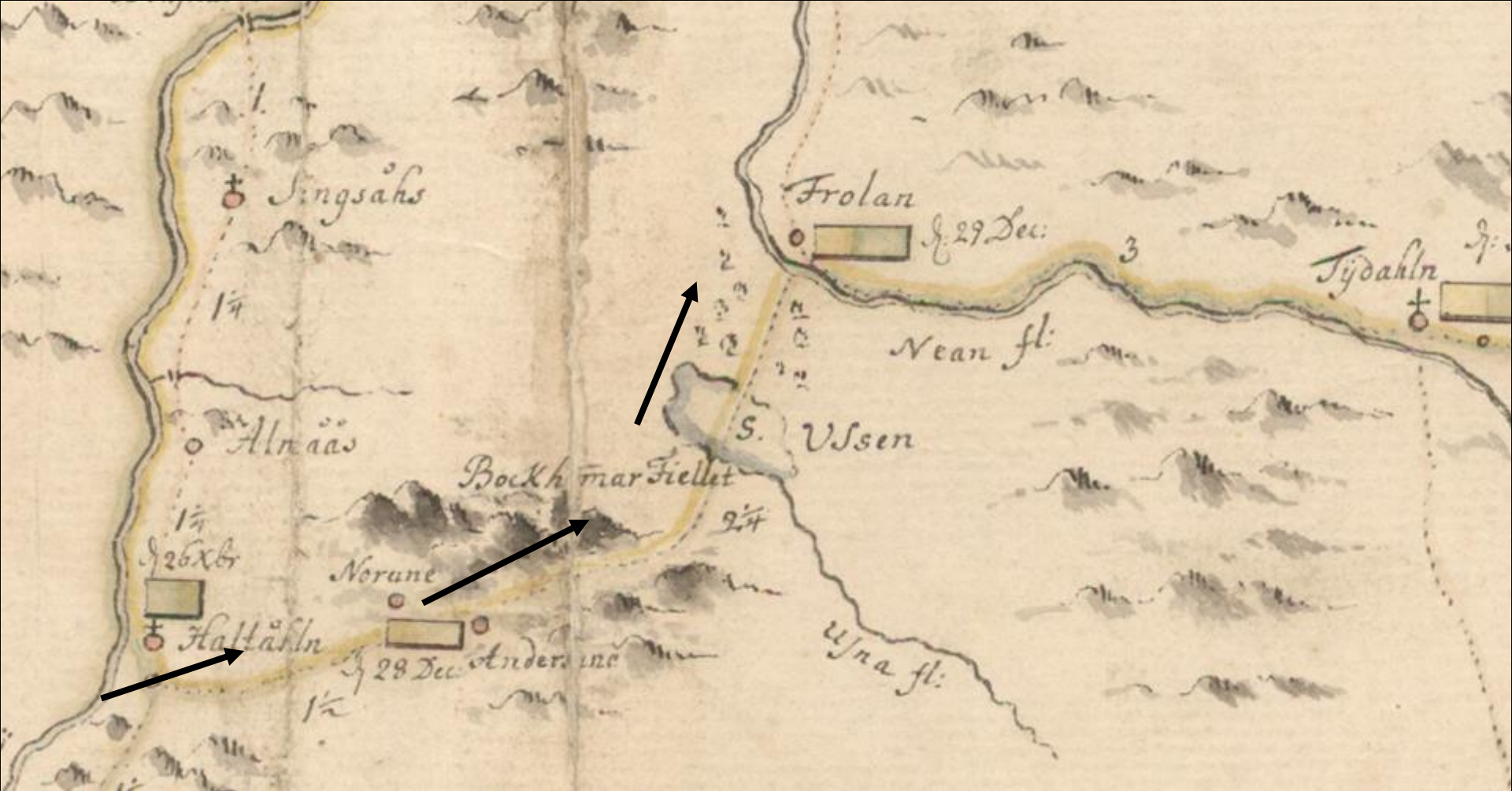
År 1799.

I Røros møttes tre huvudvägar: vägen från Norges huvudstad Christiania, vägen från Trondheim och vägen från Sverige över Härjedalen.

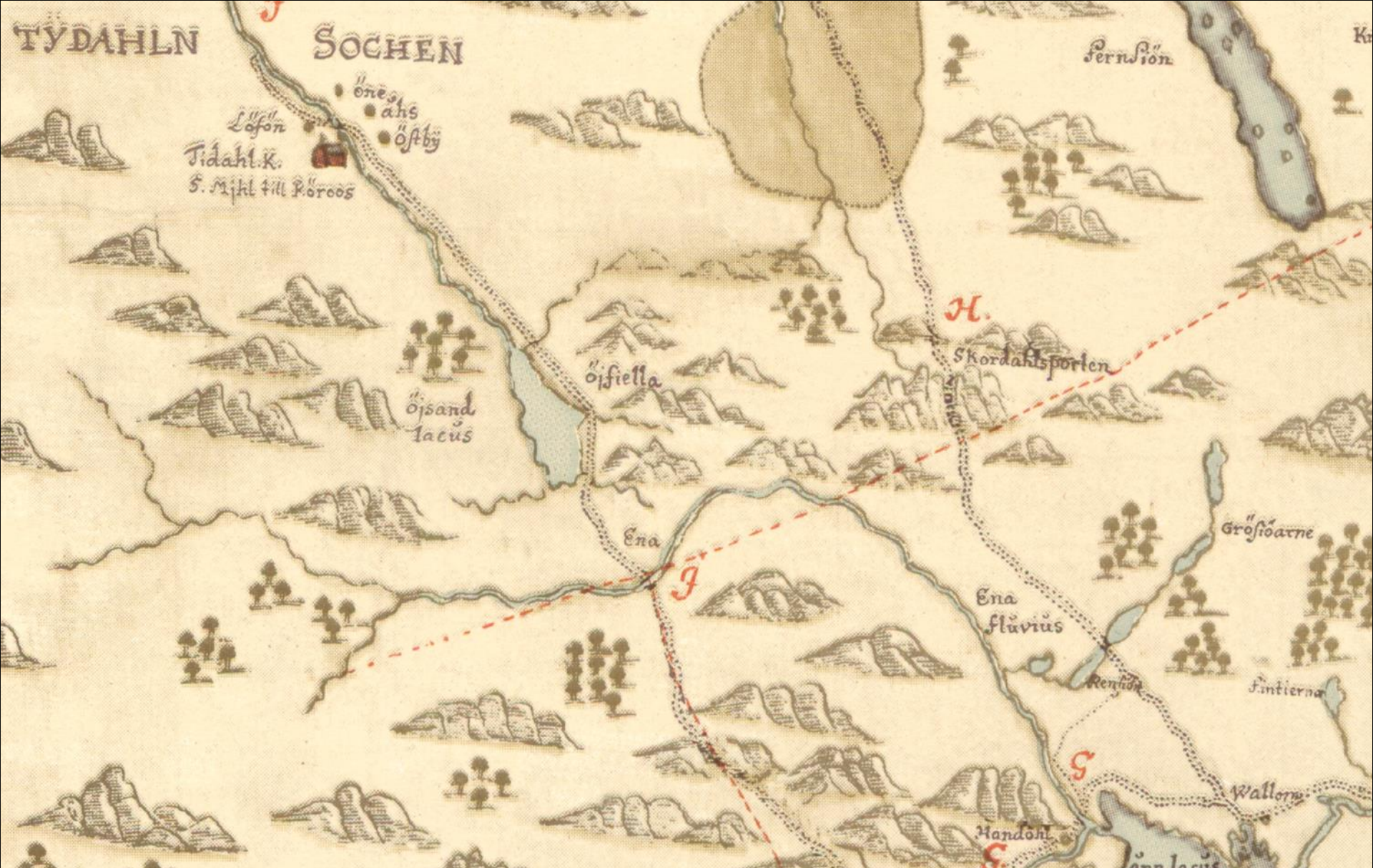
28 december fick Armfeldt besked om att Karl XII var död sedan en månad tillbaka och att kriget var över.

Vägen hem gick över Buckhammarfjället till Tydal. Under marschen dog 200 man på fjället i hårt väder.

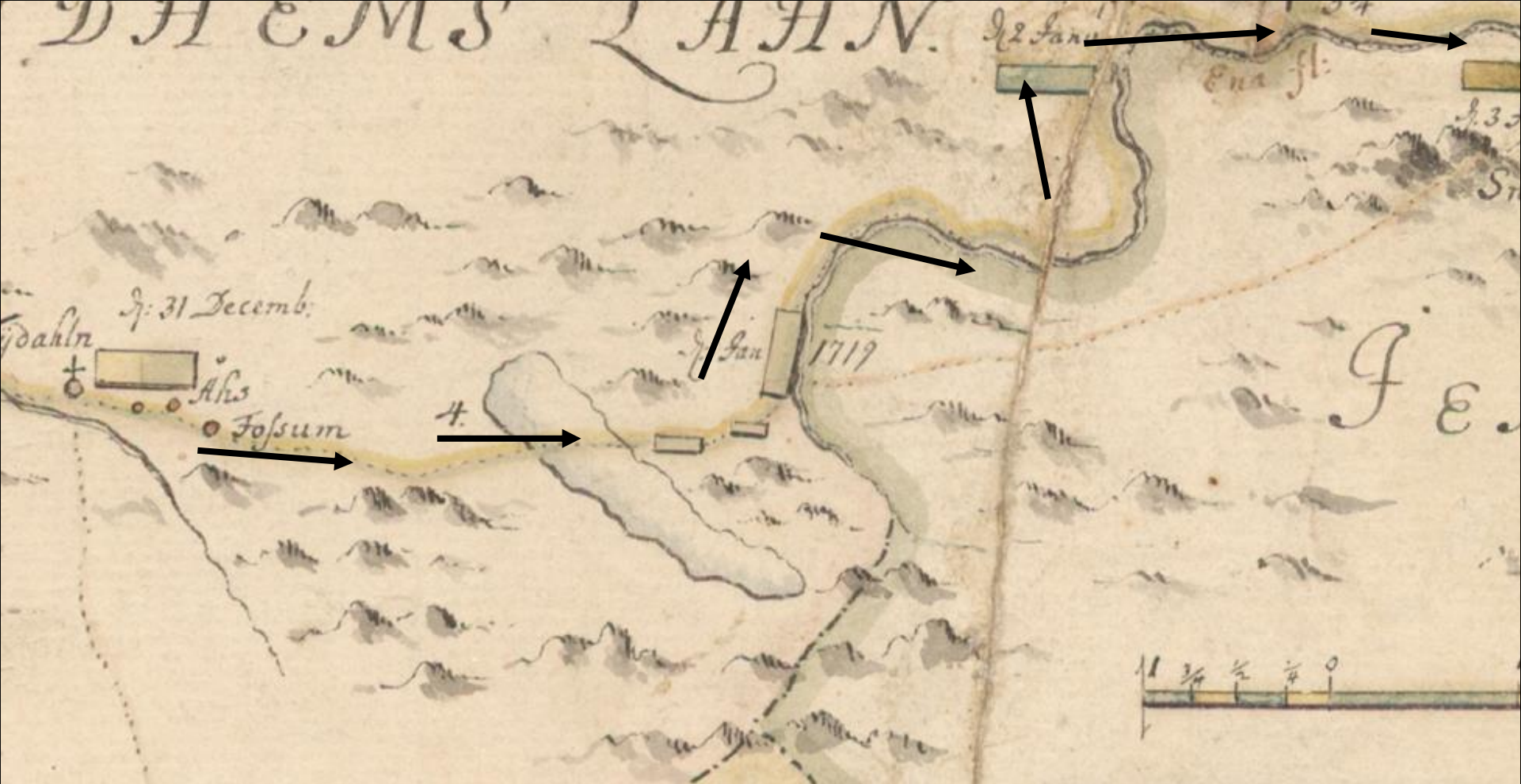
I Tydal bodde Armfeldt på Gammelgården. Då bestod stugan av nedervåningen till höger om ingången. Gården blev helt utplundrad.

Vägen till Sverige gick rakt österut över fjället till Ånnsjön och byn Handöl.

Armén lämnade Tydal på natten till nyårsdagen 1719. Året efter tvingades bönderna sälja sina gårdar för att ha råd med nya djur och utsäde. Som ett resultat av fälttåget blev de arrendatorer på sina släktgårdar.

På fjället blev det snöstorm. De som kunde följde Enan mot Handöl för att få lite lä för vinden.

Tretusen man dog på fjället. Att finna skydd för stormen var omöjligt. Soldaterna hade sommaruniform med trekanthatt och lågskor. Av de som överlevde fick många svåra förfrysningsskador.

I Handöl begravdes 600 man i en massgrav.

Byn bestod den gången endast av tre gårdar och räddningen var fortfarande långt borta för de flesta.

En trasig kritpipa och en tobaksfläta. Den enskilde soldaten hade få personliga ägodelar med sig under ett fälttåg.

Många gick vilse på fjället. Både folk och hästar hamnade långt bort från Handöl. Vid Nordsäteren norr om Storsjö Kapell påträffades hästar våren 1719.

Två tredjedelar av soldaterna i den Jämtländska armén kom från Finland. Många monument har rests till karolinernas minne. Här i Handöl 1911.

Den finske kapten Långström sköts vid Fordal i Norge. Ett monument restes till hans minne 1931. År 1993 restes ytterligare ett monument på platsen. Den här gången till minne av de som sköt honom.